

ἐν εἰδικοῖς νόμοις τῆς δωδεκαδέλτου καὶ ἐν ἐκείνοις ματιστάς καὶ ἐξηγητάς τῶν δώδεκα πινάκων, ἐν πρώτῳ τοῦ Σόλωνος. Ἐπειτα δὲ αὐτὸς ὁ Κικέρων λέγει ῥητῶς (Νόμ. II. 23), ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι νόμοι ἐν τῇ δωδεκαδέλτῳ περὶ ἐνταφιασμοῦ καὶ ἐπικηδείων τιμῶν αὐτολεῖται ἐκ τῶν τοῦ Σόλωνος νόμων μεταγλωττίσθησαν καὶ ἐγένοντο παραδεκτοί. Περαιτέρω ὁ Λουρέλιος Οὐλπίων παραδίδει ὡσαύτως, ὅτι οἱ δώδεκα πίνακες συνετάχθησαν κατὰ τὰς διατυπώσεις τῆς Σολωνεῖου νομοθεσίας. Καὶ ἐάν μὲν ὑποθέσωμεν, ὅτι ὁ Λίβιος διηγεῖται μυθῶδη, εἶναι ἀδύνατον ν' ἀπορρίψωμεν τὴν ἀνωτέρω ἀξιόπιστον μαρτυρίαν τοῦ Κικέρωνος. Ἀναμφισβήτητοι εἶναι βεβαίως αἱ πρόοδοι τῶν Ῥωμαίων εἰς τὴν ἐπιστήμην τοῦ δικαίου καὶ ἀναφύετος ἡ πρὸς αὐτὰς δικαίᾳ τιμῇ, ὅτι καὶ μέγροι σήμερον εἰσὶ διδάσκαλοι τοῦ δικαίου διὰ πολλὰ πεποιημένα ἔθνη· οὐδὲν ἦτον ὅμως ἀναμφίδολον μένει, ὅτι οἱ αὐτοὶ τὰς περὶ δικαίου ἀρχὰς ἐρανίσθησαν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς νομοθεσίας, καὶ ἀπαξ λαβόντες αὐτὰς ἐγένοντο χρήσιμοι καὶ εἰς τοὺς λοιπούς, ἐνῷ ἀπ' ἐναντίας εἰς τὰ ἄλλα εἶδη τῆς μαθήσεως παρίστανται ἀπλῶς μιμηταὶ τῆς πρωτοτυπίας καὶ γονιμότητος τοῦ Ἑλληνικοῦ νοός, προσπαθοῦντες μόνον νὰ γνωρίσωσι τὰ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων εὐρηγμένα ὥστε οὐχὶ ἀτόπως καὶ ὡς πρὸς τὴν νομοθεσίαν ἀναφορικῶς δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ ὑπὸ τοῦ ἀπαλοῦς καὶ σοφοῦ Κυντιλιανού, Εἰσηγ. Ῥήτορ. XII, 11, 23 λεγόμενον *illis haec invenienda fuerunt, nobis cognoscenda sunt*. (Ἰδε δοκίμιον τῆς δωδεκαδέλτου ὑπὸ Κυρίου Κοκκίνῃ. Αἰδελλόεργη 1844.)

3. Ὁ τοῦ Βιργιλίου ὑπομνηματιστῆς Σερουῖος παραδίδει (Αἰνείαδ. VII. 694) ὅτι πρῶτον μὲν συνετάχθησαν οἱ δέκα πίνακες ἐν ἔτει 303 Ῥώμ. καὶ ἀκολούθως οἱ ἕτεροι δύο ἐν ἔτει 304 Ῥώμ. Ὅτι οἱ δώδεκα πίνακες περιεῖχον ἅπαντας τοὺς προσδιορισμούς τοῦ εἰδικοῦ δικαίου καὶ τοῦ περὶ θεσιῶν, μνησθένμεν ἐκ τοῦ Λύσονίου (Βιβουλ. XI 61) ἐκ τοῦ Κικέρωνος (περὶ Ῥήτορ. I. 44), ἐκ τοῦ Λίβιου (III 34), καὶ ἐκ τοῦ Τακίτου (Χρον. III. 27), καλοῦντος τοὺς δώδεκα πίνακας πηγὴν παντός δικαίου τῶν Ῥωμαίων πολιτικοῦ καὶ ἰδιωτικοῦ. Ὁ Κικέρων, περὶ Ῥήτορ 14, ὀνομάζει τοὺς δέκα ἀνδράς *prudentes* σοφοὺς μετὰ τοὺς νομοθέτας Λυκούργον καὶ Σόλωνα.

Ὅτι οἱ δώδεκα πίνακες ἀπέρτιζον οὐσιώδεις καὶ ἀναγκαῖον στοιχεῖον τῆς ἀγωγῆς τῶν νέων, καὶ ὅτι ἐν τῇ ἐβδόμῃ ἐκπαινεταίῳ ἡ ἀναγκάζοντο οἱ μαθηταὶ ν' ἀποστηθίζωσιν αὐτοὺς, πληροφορούμεθα ἐκ πολλῶν ἀρχαίων πηγῶν. Κατὰ τὸν Λίβιον ἀνέκουσιν οἱ δώδεκα πίνακες εἰς τὰ *foedera ac leges*, ὅτινες διὰ τῶν χιλιάρχων μετὰ τὸν Γαλλικὸν ἐμπρησμόν ἀνεζητήθησαν. Φαίνεται ὅμως, ὅτι οἱ δώδεκα πίνακες μετὰ ταῦτα ἀπερχαίνωθησαν καὶ κατέστησαν ἴδιον ἀντικείμενον σπουδῆς, ὅτι τὸ περὶ αὐτῶν δὲν ἦτο κλασικὸν κατὰ τὸν Κικέρωνα I. 40, καὶ τοι ὁ Γέλλιος ὀνομάζει τοὺς δώδεκα πίνακας *eleganti atque absoluta brevitate*. Ἐντεῦθεν ἔχρειαζοντο οἱ ἀναγνώσται ὑπαμνήματα καὶ ἐξηγήσεις διὰ τὴν κατάληψιν τοῦ κειμένου, καὶ ἡ ὑφισταμένη αὕτη ἀνάγκη παρήγαγεν ἐγκείμενος ὑπομνη-

ματιστάς καὶ ἐξηγητάς τῶν δώδεκα πινάκων, ἐν πρώτῳ τοῦ διδάσκαλον τοῦ πολυμαθεστάτου Οὐάβριανος Λούκιον Αἴλιον Στόλωνα, τὸν Γάϊον, καὶ τὸν Ἀντίστιον Λαβέωνα.

Σημ. Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ὀλίγων ἱστορικῶν περὶ τῆς δωδεκαδέλτου προσθέτομεν, ὅτι οἱ νόμοι ἐγράφησαν κατὰ μὲν τὸν Λίβιον ἐπὶ μεταλλίνων πινάκων, κατ' ἄλλους δὲ ἐπὶ ὀρυίνων ξύλων.

Ἐν Κεφαλῇ τῇ 26 Δεκεμβρίου 1853.

N. Πετρήs.

Ο ΔΟΥΞ ΟΥΕΛΛΙΓΚΤΩΝ.

—o—

Ἀρθούρ Οὐελλεσλέϋς, ὁ μετέπειτα ἐπονομασθεὶς δούξ Οὐελλιγκτῶν, ὑπῆρξε τέταρτος υἱὸς τοῦ Γεράρδου Κόλλεϋ Οὐελλεσλέϋ, Κομητὸς Μορνιγκτῶν, καὶ Ἀννης Χίλλ, θυγατρὸς τοῦ ὑποκόμπετος Δουγκανών. Ἐγεννήθη δὲ εἰς τὸν πύργον τοῦ Δουγκανών, τῇ 1 Μαΐου 1769, καθ' ὃ ἔτος καὶ ὁ Ναπολέων, καὶ ἄλλοι ἐπίστρομοι τῶν ἐν ἀρχῇ τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος πολέμων στρατηγοί. Ἀνατρεφθεὶς εἰς τὸ Ἐτώνιον παιδευτήριον, ἐστάλη ἔπειτα εἰς τὴν ἐν Ἀγγέσῃ (Angers) τῆς Γαλλίας στρατιωτικὴν σχολὴν, εἰσῆλθε πρῶτῶτα εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, καὶ τῷ 1793, ἐγόρασε, κατὰ τὸ ἐν Ἀγγλίᾳ ἔθος, τὴν ἀντισυνταγματάρχην τοῦ τριακοστοῦ τρίτου συνταγματος, συμμασχὼν τῆς μετ' οὗ πολὺ, ἐπὶ τὴν Ὀστένδην, κατὰ τῆς Γαλλικῆς δημοκρατίας, γενομένης στρατείας τῶν Ἀγγλῶν. Ἀλλὰ τὸ πρῶτον ἐνδοξοναὐτοῦ στάδιον ὑπῆρξεν ἡ Ἰνδική.

Προχειρισθέντος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ μαρκίονος Οὐελλεσλέϋ γενικοῦ διοικητοῦ τῶν κατὰ τὴν Ἰνδικὴν Ἀγγλικῶν κτημάτων, ὁ συνταγματάρχης Ἀρθούρ συνώδευσεν αὐτὸν εἰς τὴν χώραν ἐκείνην, ἡγωνίσθη γενναίως κατὰ τοῦ Τίππου Σαῖῃ, φίλου μὲν ὄντος τῶν Γάλλων, τῶν δὲ Ἀγγλῶν πεισματώδους ἀντιπάλου, συνετέλεσεν εἰς τὴν ἄλωσιν τῆς Σεριγγαπατάμης καὶ διέπρεψεν εἰς τὸν κατὰ Μαρατῶν ἀγῶνα, καθ' ὃν, στρατηγῶν δωδεκαχιλίων ἱππέων, ἐνέδαλεν εἰς τὴν τῶν πολεμίων χώραν, καὶ, ἐν ὥρᾳ τοῦ ἔτους δυσκόλῃ, διανύσας ὁδὸν μακράν, συνεπλήρωσεν ἐκστρατείαν δυσχερεστάτην, οὐδαμίαν σχεδὸν ὑποστάς ζημίαν. Κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου ὁ Βοναπάρτης κατεῖχε τὴν Αἴγυπτον· κατεῖναι ἀξίον μνησίας, ὅτι λόγος τότε ἐγένετο νὰ διορισθῇ ὁ Οὐελλεσλέϋς ἡγεμὼν τῆς παραδόξου ἐκείνης στρατείας, ἥτις, ἀπὸ Καλκούττης ὁρμήσασα, ἐμελλε νὰ διέλθῃ τὸν Σουεσιτικὸν ἰσθμὸν, ἵνα ἐπιτεθῇ κατὰ τῶν Γάλλων ἀπὸ τῆς ἐρήμου. Ἄν ἡ στρατεία αὕτη ἐπραγματιοῦτο, ὁ νέος Ἀρθούρ ἤθελεν εἰς πρώτης ἀρεταρίας ἀντεπεξέλθει κατὰ τοῦ νέου Βοναπάρτου, τὸν ὁποῖον ἐπέπρωτο βραδύτερον νὰ ἀπαντήσῃ πρὸς ὑπὲρ αὐτοκράτορα εἰς τὰ πεδία τοῦ Οὐατερλόου. Καὶ ἐπὶ μὲν τὴν Αἴγυπτον δὲν ἐστράτευσεν, ἐξακολούθησε δὲ θριαμβεύων ἐν τῇ Ἰνδικῇ, ὅπου δύο ἐπέτυχε μεγάλας νίκας περὶ Ἀσσὴν καὶ

Ἀργόμην, ἐπαγαγούσας τὴν χεῖρσιν τῶν πολέμων. Εἰς τὴν τῆς περὶ Ἀσσύην μάχης ἡγέρθη ἐν Καλπούττῃ μνημεῖον ἄχρι τοῦδε σωζόμενον, οἱ δὲ κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης προσήνεγκον τῷ νικηφόρῳ στρατηγῷ σπᾶθην ἀξίας διςχιλίων λιρῶν· καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ δὲ τοῦ στρατοῦ ἔδωκαν αὐτῷ χρυσῶν ἀγγείων, τὸ ὅποιον, μέχρι τοῦ θανάτου, ἐφόρουν οὗτος εἰς τὴν ἐν Λονδίνῳ οἰκίαν του· καὶ αἱ βουλαι ἐψήφισαν αὐτῷ εὐχαριστίας· ὁ δὲ βασιλεὺς προεχειρίσατο τὸν ἄνδρα ἱππότην τοῦ τάγματος τοῦ Λουτροῦ.

Ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς ἐπενήλθεν εἰς Ἀγγλίαν, τῷ 1805, ἵνα ἀναλάβῃ τὴν ἀρχηγίαν μοίρας τινος τοῦ στρατοῦ ὃν ἀπεράσειεν ὁ Πίττ νὰ πέμψῃ, ὑπὸ ἡγεμόνα τὸν Καθκάρτ, εἰς τὴν ἡπειρωτικὴν Εὐρώπην, κατὰ τοῦ ἐν ἀκμῇ τότε τῆς δόξης αὐτοῦ εὐρισκομένου Ναπολέοντος· ὥστε ὁ πρὸ μικροῦ παρὰ τὰς ὀχθὰς τοῦ Γάγγου ἀγωνισαμένος στρατηγὸς ἐμελλεν ἤδη νὰ δοκιμάσῃ τὴν τύχην αὐτοῦ εἰς τὰ πεδία τῆς Γερμανίας. Τὸ ἐπιχειρήμα τοῦτο δὲν ἐξετελέσθη, διότι ὁ Ναπολέων, προλαβὼν καὶ νικῶν τὴν λαμπρὰν ἐν Αὐστραλίᾳ νίκην, ἠνάγκασεν ἅπασαν τὴν Γερμανίαν νὰ κύψῃ τὸν αὐχένα, καὶ ἐματαίωσεν τὰς ἐλπίδας τὰς ὁποίας εἶχε συλλάβει τὸ Ἀγγλικὸν ὑπουργεῖον, ὅτι δύναται, τῇ συμπράξει τῶν λαῶν καὶ ἡγεμόνων τῆς χώρας ἐκείνης, ν' ἀνταγωνισθῇ πρὸς τὸν φοβερὸν ἀντίπαλον.

Τότε ἤρχισεν ὁ Ἀρθούρ Οὐέλλεσλέϋς τὸ πολιτικὸν αὐτοῦ στάδιον, ἐκλεγθεὶς ὑπὸ τῆς Οὐακτίδος νήσου βουλευτῆς, τῷ 1806· καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος συνεζεύχθη τὴν εὐγενῆ κυρίαν Πακερχόμ, ἀδελφὴν τοῦ κόμητος Ἀγγφορδου. Τῷ 1807 ἔπει μάλιστα καὶ ὑπηρεσίαν πολιτικὴν ἔλαβε, διορισθεὶς πρῶτος γραμματεὺς τῆς Ἰλλανδίας, ὑπὸ τὸν δούκα Ῥιχεμόντον. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον κατήλθεν αὐτὸς εἰς τὰ πεδία τῆς μάχης καὶ πρῶτον μετέσχε τῆς ἐπὶ τὴν Κοπενάγην στρατείας, ὡς ἀρχηγὸς τῆς ἐπιφυλακῆς ὑπὸ τὸν προνημενουμένον Καθκάρτ· αὐτὸς δὲ ἐπετράπη τὴν συνομολόγησιν τῆς περὶ παραδόσεως τῆς Κοπενάγης συμβάσεως, ἣτις συνεζητήθη, ἀπερραίσθη καὶ ὑπεγράφη ἐν μιᾷ νυκτί. Αἱ βουλαι ἐψήφισαν ὁμοθυμαδὸν χάριτας τῷ στρατῷ ἐκείνῳ· καὶ ὁ πρόεδρος τῶν κοινοτήτων ἀπεύθυνε τὴν ἐκφράσιν ταύτην τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Οὐέλλεσλέυν, ὅτε οὗτος, ἐπανελθὼν, κατέλαβε τὴν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ θέσιν του, δὲν διατήρησε δὲ αὐτὴν ἐπὶ πολὺ· διότι, τῷ 1808, ἐμβαλόντων τῶν Γάλλων εἰς τὴν Ἰσπανίαν καὶ τὴν Πορτογαλίαν, ἡ Ἀγγλία ἀπεφάσισε νὰ ἀντιπαραταχθῇ ἐν τῇ χειρσὶν αὐτῆς τῶν Ἀσπονδῶν αὐτῆς πολέμιον, καὶ ὁ Ἀρθούρ Οὐέλλεσλέϋς συνεξεπέρθη μετὰ τῆς εἰς Ὀπόρτον σταλείσης στρατιᾶς. Ὁ Γάλλος στρατηγὸς Ἰουνότης εἶχε προκταλάβει τὴν πρωτεύουσαν τῆς Πορτογαλίας Λισβῶνα· ἀλλὰ δρομαίως καὶ ἀπερισκέπτως προελάσας, ἀνευ τροφῶν καὶ πολεμοφοδίων, ἐν τῷ μέσῳ χώρῳ πολιμίῳ διακειμένης πρὸς αὐτόν, εἰς τὸσαντὴν περιήλθεν ἀμνηχανίαν, ὥστε, ἥττηθείς τὴν 21 Αὐγούστου περὶ Βιμείραν, ἠναγκάσθη νὰ ὑπογράψῃ τὴν πολυθρύλλητον σύμβασιν τῆς Σίντρας, καθ' ἣν συνωμολογήθη, ὅτι οἱ Γάλλοι, ἐκχωρήσαντες τῆς

Πορτογαλίας, ἐμελλον νὰ μετακομισθῶσι, μετὰ τῶν ὀπλῶν καὶ σκευῶν, εἰς Γαλλίαν. Ἡ Βρετανικὴ κυβέρνησις διεκρεσίσθη κατὰ τοῦ ἀρχιστρατήγου αὐτῆς Ῥόβίκου Δαλρυμπόλου, διότι δὲν συνέλαβε αἰγμάλωτον τὸν Γαλλικὸν στρατὸν, εἰσάγαγε, διὰ τὴν ἐπιεικὴ ἐκείνων σύμβασιν, εἰς δίκην τῶν Δαλρυμπόλων καὶ ἀνέθηκε τὴν ὅλην ἡγεμονίαν εἰς τὸν Ἀρθούρ Οὐέλλεσλέυν, ὅστις, διατρέψας μικρὸν εἰς Ἀγγλίαν, ἵνα παριυρεθῇ εἰς τὴν δίκην τοῦ πρώην ἀρχηγοῦ του, ἀπεβιάσθη εἰς Λισβῶνα, τῇ 22 Ἀπριλίου 1809.

Ὁ Ναπολέων τότε δὲν ἐξέφραζε πολλὰ ἐπιεικεῖς περὶ τοῦ ἁγγλοῦ στρατηγοῦ κρίσεις· «Εὐχόμεθα, ἔλεγε, ν' ἀναταθῇ ἡ ἀρχηγία τοῦ ἁγγλικοῦ στρατοῦ εἰς τὸν λόρδον Οὐέλλιγκτῶνα· διότι, ὡς ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τὸν ὁποῖον ἔχει, θέλει πάθει μεγάλας καταστροφάς· ὁ Σίρ Ἰωάννης Μοῦρ (ἀρχηγὸς τοῦ ἐν Ἰσπανίᾳ στρατοῦ) καὶ ὁ Λόρδος Οὐέλλιγκτῶν δὲν δεικνύουσι τὴν ἀπαραίτητον ἐκείνῳ ἐν πολέμῳ πρόνοιαν, τὴν ὑπαγορεύουσιν ἡμῖν νὰ μὴ πράττωμεν εἰμὴ ὅ,τι εἶναι δυνατόν νὰ ὑποστηρίξωμεν, καὶ νὰ μὴ ἐπιχειρῶμεν εἰμὴ ὅ,τι παρέχει τὰς πλείστας ἐλπίδας ἐπιτυχίας. Ὁ Λόρδος Οὐέλλιγκτῶν δὲν ἐδειξε κατὰ τοῦτο συνέσιν μεγαλητέραν τῶν ἀνδρῶν, τῶν διεπόντων τὸ Ἀγγλικὸν ὑπουργεῖον. Οἱ θέλοντες νὰ ὑποστηρίξωσι τὴν Ἰσπανίαν κατὰ τῆς Γαλλίας καὶ ν' ἀγωνισθῶσι πρὸς τὴν Γαλλίαν κατὰ ζῆλόν ἀναλαβάνουσιν ἐπιχειρήματα τὸ ὅποιον δὲν δύναται εἰμὴ νὰ ἐπιφέρῃ ὀλέθριον ἀποτέλεσμα εἰς αὐτοὺς». Ταῦτα ἔλεγεν ὁ Ναπολέων ἐν τῷ Μονίτωρι· καὶ ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ὁ Ἀρθούρ Οὐέλλεσλέϋς δὲν εἶχεν ἤδη κατέναντι αὐτοῦ στρατηγὸν οἰματίαν καὶ ἀπειρον οἷος ἀνεδείχθη ὁ Ἰουνότης, ἀλλὰ τὸν ἐμπειρότατον στρατάρχην Σούλτ. Τοσαύτη δὲ ἦτο ἡ ὑπόληψις ἣν εἶχον οἱ Ἀγγλοὶ περὶ τοῦ στρατηγοῦ τούτου τοῦ Ναπολέοντος, ὥστε τὴν πρώτην πρὸς αὐτὸν μάχην, τὴν συγκροτηθεῖσαν περὶ Ταλαβεύραν Διλαρέυνα, καὶ τοὶ ἄκριτον ἀπεβάσαν, ἐπανηγύρισαν ὡς νίκην κρίσιμον. Ὁ ἐν Ἀγγλίᾳ ἐνθουσιασμὸς ὑπῆρξε μέγας, αἱ βουλαι, καὶ τοὶ πολλοὶ ἀντειπόντων τῶν ἀντιπολιτευομένων, ὁμολόγησαν χάριτας εἰς τὸν Ἀρθούρ Οὐέλλεσλέυν καὶ ἀπένειμον αὐτῷ διςχιλίων λιρῶν ἑτήσιαν ἀμοιβήν· τὸ ὑπουργεῖον ἀνηγόρευεν αὐτὸν πατρίκιον, ἐπονομάσαν τὸν ἄνδρα ὑπακόμητα Οὐέλλιγκτῶνα Ταλαβεύραν· ἡ δὲ ἐν Γαλλείῳ Ἰσπανικὴ κυβέρνησις ἀπένειμεν αὐτῷ τὸ ἀξίωμα καὶ τὸν μισθὸν τοῦ ἰσπανοῦ στρατάρχου, ἅπερ ὅμως ὁ Ἀρθούρ Οὐέλλιγκτῶν δὲν ἀπεδέξατο, περιορισθεὶς εἰς τὸ νὰ λάβῃ ὡς δῶρον ἵππους τινάς Ἀνδαλουσίους προσφερθέντας αὐτῷ ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως τῆς Ἰσπανίας Φερδινάνδου τοῦ Ζ'.

Ἐν τούτοις δραμόντων εἰς ἐπικουρίαν τοῦ Σούλτ, τῶν στρατηγῶν Νεῦ καὶ Μασσένα, ὁ Οὐέλλιγκτῶν ἠναγκάσθη νὰ ὀπισθοδρομήσῃ· καὶ τότε ἐπεχείρησε τὴν περὶ Λισβῶνα κατασκευὴν τῶν πολυκρουτῶν ἐκείνων ὁχυρωμάτων τοῦ Τόρρες Βεδράς, περὶ τὴν ἐκτέλεισιν καὶ ὁχύρωσιν τῶν ὁποίων ἀνεπτύχθη ἀπᾶσα ἡ πολυτέλεια, ὅπως εἶπεν, τῆς ἀμυντικῆς τοῦ ἁγγλικοῦ χαρακτῆρος τέχνης καὶ καρτερίας. Τὰ χαρα-

κώμματα ταῦτα ἐξετείνοντο ἀπὸ τῆς θαλάσσης μέχρι τοῦ μέρους ἐκείνου τοῦ Τάγου ποταμοῦ καθ' ὃ αὐτοὶ ἔχει τὸ ὠκεάνιον εὖρος τῶν 12 μελίων· ὥστε οἱ Ἀγγλοὶ, θαλασσοκρατοῦντες, διέτριβον ἐν ἀσφαλείᾳ ὁπισθεν τοῦ κολοσσικίου ἐκείνου φρουρίου. Ὁ Μασσένας, εἰς ὃν ἀνετέθη ἤδη ὁ πρὸς τοῦτο τὸ μέρος ἀγὼν, ὁ γηραιός, ὁ ἀπρόμητος, ὁ πεισματωδὴς ἐκεῖνος υἱὸς τῆς Νίκης, ὡς ἀπεκάλει αὐτὸν ὁ Ναπολέων, ὡς λέων ὠρμώμενος, περιστρέφεται ἐπὶ εἰς μὴνας περίεχ τῶν ἀπορρήτων ἐκείνων ὀχυρωμάτων· καὶ ἐνῶ τὸ Ἀγγλικὸν στρατόπεδον εἶχεν ἀπὸ θαλάσσης πᾶσαν προμήθειαν, αὐτοῦ ὁ στρατὸς κατηναλίσκετο, ἐπάσχε τὰ πάνθηνα ἐνεκα τῆς πολεμίας διακαμένης περίεχ χώρας, ἀπὸ δὲ Γαλλίας, ἐνεκα τῶν κατὰ τὴν Ἰσπα-

κτως εἰς Καστιλλίαν, ἔχων κατέναντι αὐτοῦ στρατηγοὺς διηρημένους, διότι ὁ μὲν Ναπολέων ἦτο μακρὰν, ὁ δὲ ἀσθενὴς αὐτοῦ ἀδελφὸς Ἰωσήφ δὲν ἦτο ἱκανὸς νὰ διευθύνῃ τοσοῦτον δυσχερὲς πρᾶγμα, ἐνῶ ὁ Οὐελλιγκτὼν ἦρχε μόνος ἅπαντος τοῦ Ἀγγλικοῦ, Πορτογαλικοῦ, τοῦ Ἰσπανικοῦ στρατοῦ καὶ ἐρείδετο ἐπὶ τῆς ἀφροσύσεως τῶν λαῶν ἐκείνων, ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν ὁποίων ἐμάχετο. Ἐν τῇ περὶ Σαλαμάνκαν μάχῃ, ἥτις συνεκροτήθη τῇ 22 ἰουλίου 1812 καὶ καθ' ἣν ὁ Οὐελλιγκτὼν κατετρόπωσεν ὁλοσχερῶς τὸν στρατάρχην Μαριμόντον, ἐκρίθη ἡ τύχη τῆς Ἰσπανίας. Ὁ νικητὴς ἐδράμε πρὸς τὸ Βελλαδόλιτον, ἐκείθεν δὲ, τραπεῖς πρὸς δεξιὰν, ἐξώρμησεν ἐπὶ τὴν βασιλεύουσαν τῆς Ἰσπανίας, ἐπὶ τὸ

Οὐελλιγκτὼν.

νίαν περισπασμῶν, οὐδεμία ἦρχετο βοήθεια· ὥστε ἐπὶ τέλους ὁ στρατάρχης ἠναγκάσθη νὰ καλινδρομήσῃ, μετὰ πολλοῦ κόπου, μέχρι τῶν συνόρων τῆς Ἰσπανίας.

Ταύτην τῆς Πορτογαλίας τὴν λύτρωσιν ἀντήμειψε πολυειδῶς ἡ Ἀγγλικὴ βουλὴ· διότι ἐβήφισεν τῷ Οὐελλιγκτὼν χάριτας, ἀπένειμεν αὐτῷ νέα χρηματικά βοηθήματα καὶ προσέθηκεν αὐτῷ τὸ ἐπώνυμον τοῦ Τόρρες Βέδρας. Ὁ δὲ νικητὴς, κίτοι ἐχὼν ν' ἀντιπαλαίῃ πρὸς πολλὰς ἐθνικάς ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ ἐν Πορτογαλίᾳ δυσπιστίας καὶ δυσμενεῖς, κατώρθωσε νὰ κατισχύσῃ αὐτῶν, ὠργάνισεν τοὺς στρατοὺς ἀμφοτέρων ἐκείνων τῶν χωρῶν, ἀνηγορεύθη τῶν ὅλων ἀρχιστράτηγος, ἐκυρίευσεν τὰ φρούρια τῆς Ροδριγουπόλεως (Ciudad-Rodrigo) καὶ τῆς Βαδαιζῆς, καὶ, οὐκ ἀσφαλίσας τὰ πλευρά αὐτοῦ, ἐνέοικεν ἀδιστα-

Μαδρίτον, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ οὗ ὁ Ἰωσήφ Ναπολέων, ἐσπευσε νὰ ὑποχωρήσῃ πρὸς τὰ Γαλλικὰ σύνορα. Ἡ ἀγαλλίασις ἐν τῇ Ἀγγλίᾳ διὰ τὸ κατορθῶμα τοῦτο τοῦ στρατηγοῦ τῆς ὑπῆρξεν ἄμετρος· αἱ βουλαὶ ἐμολόγησαν τῷ Οὐελλιγκτὼν νέας χάριτας· ἡ κυβέρνησις ἀπένειμεν αὐτῷ τὸν τίτλον τοῦ μαρκίονος, ἡ δὲ βουλὴ τῶν κοινοτήτων, ἥτις πρὸ ὀλίγου εἶχε ψηφίσει σύνταξιν τοῦ στρατηγοῦ διςχιλίων λίρων, ἐχορήγησεν ἐπὶ αὐτῷ τὸ ὑπέρογκον χρηματικὸν ποσὸν τῶν 100,000 λιρῶν.

Ἐἶναι ἄξιον σημειώσεως, ὅτι ὁ δοῦξ Οὐελλιγκτὼν, θυμωσθὲς ἐν τῇ ἀμύνῃ, ὑπῆρξεν αἰείποτε ἀτυχὴς ἐν τῇ ἐπιθέσει. Εἶδομεν ἤδη αὐτὸν ἀναγκασθέντα τῷ 1810 νὰ ὀπισθοδρομήσῃ μέχρι Λισβῶνος ἀνάλογόν τι συνέβη καὶ τῷ 1812. Ὁ στρατάρχης

Σούλτ, διαλύσας τὴν πολιορκίαν τῶν Γαδεΐρων, καὶ ἐγκαταλιπὼν τὴν Ἀνδαλουσίαν, τοσοῦτον ἐντέχνως συνιδύσας τὰ κινήματα αὐτοῦ μὲ τὸ σῶμα τοῦ στρατηγοῦ Σουχάμ, ὥστε ἠπέιλησε κατὰ νῦτον τὸν λόρδον Οὐελλιγκτῶνα καὶ ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ὀπισθοδρομήσῃ ἐν τάχει καὶ μετὰ πολλὰς ζημίας μέχρι Πορτογαλίας. Ἄλλ' οὐδὲν ἦττον ἅπαντα ἡ μεσημβρινὴ Ἰσπανία ἀπελλάγη ἀπὸ τῆς παρουσίας τῶν Γάλλων, ἡ δὲ βουλὴ τῶν κοινοτήτων ἐθεώρησε τὸ ἀπαιτέσθαι τοῦτο τοσοῦτον μέγα, ὥστε ἐπεγορήγησε τῷ στρατηγῷ νέον ἀμοιβὴν 100,000 λιγῶν ὃ δε, διοργανώσας ἐκ νέου τὸν Ἰσπανικὸν στρατὸν καὶ διαλύσας πολλὰς ἐθνικὰς διενέξεις τῶν λαῶν ὑπὲρ ὧν ἐμάχετο, ὠφελομένης δὲ καὶ ἀπὸ τὴν ἐν Ρωσίᾳ καταστροφὴν τῶν Γάλλων, ἔτι δὲ καὶ ἀπὸ τὸν νέον ἀγῶνα, ὃν ὁ ἐξηντηλημένος Ναπολέων ἠναγκάζετο νὰ ἀναλάβῃ ἐν Γερμανίᾳ, ἐπανελάβε κατὰ Μάϊον τοῦ 1813 τὸν ἐπιθετικὸν πόλεμον, ἠνάγκασε τὸν Ἰωσήφ νὰ φύγῃ αὐθις ἀπὸ Μαδρίτου, καὶ, τῇ 20 Ἰουνίου, κατατροπώσας περὶ Βιττόριαν ὅλοσχερῶς τὸν Γαλλικὸν στρατὸν, κατέλυσε τὴν ἐν Ἰσπανίᾳ Ναπολεόντειαν κυριαρχίαν. Ἐνεκα τῆς περὶ Βιττόριαν νίκης ἀπενεμήθη τῷ Οὐελλιγκτῶνι ὁ ἀνώτατος καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν σπανίως διδόμενος βαθμὸς τοῦ φελοδμαρεσσάλου.

Ἡ μάχη αὕτη ἠνέωξεν εἰς τὸν νικητὴν τὴν πρὸς τὰ Πυρηναῖα ὁδόν. Ἄλλ' ἐνταῦθα ἀπῆντησε δυσχερεῖας μεγάλας, διότι ὁ Ναπολέων ἐσπαισε νὰ πέμψῃ κατ' αὐτοῦ τὸν ἀριστὸν τῶν στρατηγῶν του, τὸν στρατάρχην Σούλτ, ὅστις μετὰ πλείστης τέχνης ἀνεχάτισε τοὺς ἀντιπάλους μέχρι τοῦ Μαρτίου 1814, ὑπεχώρει βραδέως καὶ ἐντίμως ἐπισφράγισε τὸν πρὸς τοῦτο τὸ μέγας πόλεμον, διὰ τῆς περὶ Τολῶσιν μάχης, ἧτις συνεκροτήθη ἑξ ἡμέρας μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ θρόνου παραίτησιν τοῦ Ναπολέοντος.

Συνομολογηθείσης τῆς εἰρήνης, ὁ Οὐελλιγκτῶν μετέβη εἰς Ἀγγλίαν, ὅπου ἐτύχεν ἐνθουσιώδους δεξιώσεως, καὶ ἐπειτα ἐπορεύθη εἰς Πιέννην, ὅπου ἀπεφασίζετο τότε, ἐν κοινῇ συνεδρίᾳ τῶν βασιλέων, ἡ τύχη τοῦ κόσμου, καὶ ὅπου ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος, ὁ τὰ μέγιστα συντελέσας εἰς τὴν κατατροπῶσιν τοῦ κολοσσοῦ, τοῦ ὁποῖου ἤδη διαιμερίζοντο τὰ ἱμάτια, ἤξιωθη πλείστων τιμῶν. Ἦν δὲ τότε ὁ δοῦξ Οὐελλιγκτῶν ἐτῶν 45, σοφὸς μὲν καὶ ψυχρὸς κατ' ἐπιφάνειαν, ἀλλ' οὐδὲ ἀτρωτός τὴν καρδίαν, οὐδ' ἀτυχὴς περὶ τοὺς ἔρωτας. Ἐν τῷ μέσῳ ὁμοῦ τῶν ἐλαφρῶν ἀμα καὶ σπουδαίων ἀσχολιῶν τοῦ Βιενναίου συνεδρίου ἐνεκρηψεν, ὡς κεκαυτός, ἡ εἰρήσις τῆς ἀπὸ Ἑλλάδος ἐπανόδου τοῦ Ναπολέοντος εἰς τὴν Γαλλίαν. Ὁ λόρδος Οὐελλιγκτῶν ἀνηγορεύθη τότε ὁμοθυμαδὸν ἀρχιστρατηγὸς τοῦ νέου Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου κατὰ τοῦ καινοῦ ἐχθροῦ καὶ, μετὰ βραχεῖαν ἐν Ἀγγλίᾳ διατριβὴν, ἐδραμιν εἰς τὰς Κάτω Χώρας, ἵνα διορίσῃ τὸ στρατηγικὸν αὐτοῦ σχέδιον, ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Πρώτου στρατάρχου Βλυχέρου. Ἐκολούθησε δ' ἐνταῦθα τὸ σύστημα τῆς ἐν Ἰσπανίᾳ τακτικῆς του, δηλαδὴ τὸ σύστημα τῆς ἀμύνσεως, ἐν θέσει κελῶς ἡσυχαισμένης, καὶ ὠχυρώθη εἰς Οὐατερλόαν, καθ' οὗ ὁρμήσας ὁ ἀείποτε ἀκάθικτος Ναπολέων κατατροπώθη ὅλο-

σχερῶς τῇ 18 Ἰουνίου 1815.

Μετὰ τὴν ἐν Οὐατερλόῳ νίκην, ἧτις ἐπήγαγε τὴν δευτέραν πτώσιν τοῦ Ναπολέοντος, ἡ ἰσχὺς τοῦ λόρδου Οὐελλιγκτῶνος, φυσικῶ τῷ λόγῳ, πύξησεν, ἡ δὲ ἀνὴρ δὲν ἀνεδείχθη καταθλαπτικός πρὸς τὴν Γαλλίαν. Ὅτε διὰ τῆς συνθήκης τῆς συνομολογηθείσης κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1815 ἀπεφασίσθη, ὅτι ἡ Γαλλία θέλει καταληφθῇ ἐπὶ τινα ἔτη ὑπὸ ἀξιολόγου τινὸς μοίρας τοῦ συμμαχικοῦ στρατοῦ, ἡ ἡγεμονία τοῦ στρατοῦ τούτου ἀνετέθη εἰς τὸν Οὐελλιγκτῶνα, ὅστις, ἐδρεύων συνήθως ἐν Παρισίοις, καὶ συχνάκις ἐπισκεπτομένου τὸν Λουδοβίκον ΙΗ'. συνεδούλευεν ἀεὶ ποτε τὴν μετριότητα καὶ τὰς συνταγματικὰς ἀρχάς. Ἐρωτηθεὶς πολλάκις ἐὰν ᾔνοι δυνατόν νὰ ἐλαττωθῇ ὁ κατέχων τὴν Γαλλίαν ξένος στρατός, ἀπεφάνετο, ὅτι ἡ κατάστασις τῶν πνευμάτων καὶ τῶν πραγμάτων ἐπέτρεπε τὴν ἀνακούφισιν ταύτην, ἢ ἀπαραίτητον ἄλλως εἶχον καταστήσει τὰ παθήματα τῆς χώρας. Ἀλλ' ἐνῷ τοιαύτην προσήνεγκεν ὑπηρεσίαν τῇ Γαλλίᾳ ὁ ἀνὴρ, μανιώδης τις Βοναπαρτιστὴς ἐπεχείρει νὰ τὸν δολοφονήσῃ, ἐν ὀχλήματι διερχόμενον. Καὶ τὸ μὲν κακούργημα ἀπέτυχεν, ἀλλὰ τὸ θλιβερώτατον εἶναι, ὅτι ὁ Ναπολέων, ἀποθνήσκων, κατέλιπεν ἐν τῇ διαθήκῃ του κληροδοτήματι εἰς τὸν δολοφόνον. Εἶναι ἀληθές ὅτι ἀφ' ἑτέρου ὁ Οὐελλιγκτῶν ἠλείχτο, ὥστε ὁ μέγας αὐτοῦ ἀντίπαλος νὰ ταρῇ ζῶν ἐν τῇ ἀγίᾳ Ἑλένῃ. Τοιαύτη εἶναι ἡ ἀνθρώπινη ἀδυναμία! Αὐτοὶ οἱ μέγιστοι τῶν ἀνθρώπων ἄνθρωποι εἶναι πάντοτε ὡς ἂν ᾔθελεν ἡ Θεία Πρόνοια νὰ υπομνησθῇ ἡμῖν τὴν ἰσότητά ἡμῶν ἐν τῇ ζωῇ καὶ ἐν τῷ θανάτῳ.

Μετὰ τοῦ κατασχόντος τὴν Γαλλίαν Εὐρωπαϊκοῦ στρατοῦ συσσεχώρησε, τῷ 1818, καὶ ὁ Οὐελλιγκτῶν ἐκ Παρισίων, καὶ περικιῶσας οὕτω τὸ στρατιωτικὸν αὐτοῦ στήδιον, ἤρχισεν οὕτως εἰπεῖν τὸ πολιτικόν. Τὸ τελευταῖον τοῦτο δὲν ὑπῆρξεν ὅσον τὸ πρῶτον λαμπρόν. Ὁ Οὐελλιγκτῶν ἀνῆκε, καὶ ὡς ἐκ τῆς καταγωγῆς του καὶ ὡς ἐκ τῶν ἀρχῶν του, εἰς τὴν τορικήν, τὴν συντηρητικὴν μερίδα. Ἡ πολιτικὴ αὐτῇ μερίδι ἐπεκράτησεν ἀπολύτως ἐν Ἀγγλίᾳ ἐνόσω ἐξηκολούθη ὁ πόλεμος, διότι ἡ χαρακτηρίζουσα αὐτὴν καρτερία ἦτο ἀπαραίτητος πρὸς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ δυσχεροῦς ἀγῶνος. Ἀλλὰ καταλυθέντος τοῦ πολέμου, τὰ πάλιν ἀνεναώθησαν, ἡ τορική μερίς ἐμειώθη, ἰσχυσαν δὲ οἱ Οὐίγοι καὶ οἱ ριζοσπάσται. Οὐδὲν ἦττον ὁ Λόρδος Οὐελλιγκτῶν προσήνεγκε καὶ τότε μεγάλας τῇ πατρίδι αὐτοῦ ὑπηρεσίας, διὰ τῆς ἀντιστάσεως αὐτοῦ εἰς τὸν ὀρμητικὸν χειμάρρον τῶν μεταρρυθμίσεων, ἀναχαιτίσας αὐτὸν ὅσον ἡδύνατο ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν ἀξίων αὐτοῦ φίλων καὶ ὁμοφρόνων Ἀδελφάνου καὶ Πήλ, καὶ ἐνδίδων συνετῶς ὁσάκις ἐδίδετο ὅτι ἡ παραχώρησις ἦτο ἀπαραίτητος. Οὕτως ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀνέστειλε τὴν ἰσοπολιτείαν τῶν καθολικῶν, καὶ ἐπειτα αὐτὸς διέπραξε αὐτὴν οὕτως ἐπίσης ἐκατατέθη καὶ εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἐκλογικῆς μεταρρυθμίσεως, καὶ εἰς τὸ ζήτημα τῶν σιτηρῶν. Διὰ τὴν ἐμπρονα ταύτην ἀντίστασιν εἰς προώρους μεταβολάς, ὁ ὄχλος τοῦ Λονδίνου ἐδείξε πρὸς τὸν ἀνδρα

ΠΕΡΙ ΑΤΜΟΠΛΟΙΑΣ.

—ο—

πολλάκις τὴν δυσμένειαν αὐτοῦ, καὶ ποτε θήρουν τὰς ψέλους τῶν παραθύρων του, ὁ δὲ σωτὴρ ἐκεῖνος τῆς πατρίδος ἠναγκάσθη νὰ ἐχυρώσῃ διὰ σιδηρῶν κλειδῶν τὴν οἰκίαν του ἵνα προλάβῃ τὴν ἐπανάληψιν τοιοῦτων προσβολῶν, καὶ ἔλαγε μίαν τῶν ἡμερῶν εἰς τὸν οἶκον του Ποτζον Διεόργον, τὸν πρέσβυν τῆς Ῥωσίας· ἀποῖα διαφορά μεταξύ τῆς δημοτικότητος ἣν ἀπῆλκυται μετὰ τὴν ἐν Οὐατερλόφ νίκην, μεταξύ τῆς θριαμβικῆς ἐν Λονδίνῳ εἰσοδοῦ μου τῷ 1815 καὶ τῆς δυσμενείας ἣν ἐπιδεικνύει σήμερον πρὸς ἐμὲ ὁ λαός! »

Πῶς ἐπολιτεύθη ὡς πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν ζήτημα, εἶναι γνωστὸν. Ἀποταλαίει τῷ 1826 εἰς Πετροῦπολιν ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κάνιγκος, ἔθηκε τὸς βάραις τῆς ὑπὲρ ἡμῶν μεσαλαβήσεως τῶν δυνάμεων· ἐπειτα δὲ ἐδυσφόρησεν ὡπιοῦν δια τὴν ἐν Νευαρίνῳ ναυμαχίαν. Ἡ ἀντίφασις αὕτη ἐνυπάρχει ἄλλως καθ' ἑλὴν τὴν διαγωγὴν τῆς δύσεως ὡς πρὸς τὸ ἀνατολικὸν ζήτημα. Ὅτι ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Γαλλία συμπαθεῖσι πρὸς τοὺς χριστιανικοὺς λαοὺς τῆς ἀνατολῆς, εἶναι ἀνεμφιστέητον, καὶ τὴν συμπάθειαν αὐτῶν καταδειξαν ἐμπράκτως· δὲν φαίνονται ὁμῶς λαβῶσθαι ἐτι τὴν πεποιθῆσιν ὅτι οἱ λαοὶ οὗτοι δύνανται νὰ συγκροτήσωσι κράτος ἐν μέγα καὶ ἰσχυρόν· ὅθεν ἀγωνίζονται νὰ συμβιβάσωσι τὴν ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν προστασίαν, μὲ τὴν διατήρησιν τῶν καθεστώτων. Ἀλλὰ συμβιβάζονται ἀρὰ γε τὰ δύο ταῦτα θέματα; δὲν ἀποκλείονται μᾶλλον· ῥιζιδόν; ἡ ἐνίσχυσις τῶν χριστιανῶν δὲν εἶναι ὁ θάνατος τῶν καθεστώτων; καὶ ἡ ἐνίσχυσις τῶν καθεστώτων δὲν εἶναι ὁ θάνατος τῶν χριστιανῶν;

Ὁ Λόρδος Οὐέλλινγκτόν ἀπέθανε τὸ 1852 ἔτος, πλήρης ἡμερῶν καὶ δόξης. Ἐνομίσαμεν δὲ ἔχι ἄξιον νὰ σκιαγραφήσωμεν τὴν βιογραφίαν αὐτοῦ εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις. Ἐν αὐτῷ κατὰ μέγα μέρος συγκεφαλαιούται ὁπῶς εἶπεν καὶ προσωποποιεῖται ὁ ὅλος χαρακτὴρ τοῦ τελευταίου μεγάλου ἀγῶνος ἐν διεξήγῃ ἡ Εὐρώπη. Μετὰ τὸς ἀκοντὰς ἐτῶν εἰρήνης, πολυειδῶς ὑπὸ τοῦ ὕψιστου εὐλογηθεῖσαν, εὐρισκόμεθα, ὡς φαίνεται, εἰς τὰς παλαιάς· ἀγῶνας· νέου ἐπίσης κολοσσίου. Πρόκειται καὶ αὐθις νὰ παλαίσωσιν, ὡς ἄλλοτε, δύο δυνάμεις πρωτεύουσιν, ἡ μὲν κατὰ θάλασσαν, ἡ δὲ κατὰ γῆν. Δικιοῦμεθα ἀρχῇ ἐκ τῆς κατ' ἐπιφάνειαν τούτης ὁμοιότητος τῶν περιστάσεων, νὰ κρίνωμεν καὶ περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων; Ἄν ἡ Πρώσια, ἐν τοῖς ἀνεξερευνήτοις αὐτῆς κρίμασιν, ἐπιτρέψῃ φοβεράν τινα μεταξύ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου σύρραξιν, ἡ Πρώσια πάλιν μόνη γινώσκει ὁποῖον ἔσται τὸ τέλος τῆς πάλης ταύτης. Τὸ καὶ ἡμεῖς, ἐν τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν, δὲν ἔχομεν εἰμὴ νὰ ὑψώσωμεν πρὸς τὸν παντοδύναμον Θεὸν χεῖρας ἐκτίδας, ἵνα, ἐν τῇ ἀγαθότητι αὐτοῦ, χειρὶ αὐτοῦ τοὺς ἰσχυροὺς τῆς γῆς εἰς τὴν ὁδὸν τῆς συνέσεως καὶ τῆς δικαιοσύνης, τὸν ἀφουσαν πρὸς κατὰστασιν πραγμάτων ἰκαλῇ· νὰ συμβιβάσῃ μὲν ἀπαντὰ τὰ συμφέροντα, νὰ προλάβῃ δὲ μεγάλαν συμφορὰν.

Ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου ἤδη μηνὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους (Φυλλάδ. ΠΔ.) ἐγράψαμεν περὶ ατμοπλοίας, οὐχὶ διὰ νὰ πείσωμέν τινα περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς συστάσεως ἑλληνικῶν πυρασκάρων, διότι τοῦτο καὶ τυρὼ δῆλον, ἀλλὰ διὰ ν' ἀποδείξωμεν καὶ διὰ παρδείγματων καὶ δι' ἀριθμῶν ὅτι, ἐάν τὴν σύστασιν ταύτην ἀνεχαιτίσαν φόβοι ζήμιας, οἱ φόβοι οὗτοι ἦσαν ἀβάτημα. Ἐγράψαμεν προτέτι διὰ νὰ πειγμάτισωμεν τὴν ἀξιοκατάκριτον ἀδιαφορίαν μεθ' ἧς ἐλεωρήθη παρ' ἡμῖν τὸ περὶ ἐγχωρίας ατμοπλοίας ζήτημα, τοσοῦτον καίριον διὰ τε τὰ ὕλικά συμφέροντα καὶ τὴν ἐθνικὴν ὑπόληψιν ἡμῶν.

Τρεῖς μῆνας μετὰ ταῦτα, προκέρυξις ἐκδοθεῖσα ἐν Πάτρει καὶ ὑπογεγραμμένη ὑπὸ πολλῶν ἐκ τῶν γνωστοτέρων κτηματιῶν καὶ ἐμπόρων, διέδωκε τὴν χαρμόσυνον ἀγγελίαν ὅτι συνιστᾶται ἐπὶ τέλους συγκοινωνία δι' ἑλληνικῶν ατμοπλοίων, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ δύναμις δὲν θέλουσι βεβαίως ἐραδύνει νὰ αὐξηθῶσι, διὰ νὰ ἐπαρκέσωσι καὶ εἰς τὰς ἐξωτερικὰς ἀνάγκας.

Ἡ ἀγγελία αὕτη, μόλις δημοσιευθεῖσα, ἔτυχεν ἐν γενεῇ προθυμοτάτης ὑποδοχῆς καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, καὶ μάλιστα ἀπὸ ἡ Κυβέρνησεως καθάρως τὴν ἐπιχείρησιν διὰ τῆς ἐγκρίσεως αὐτῆς, καὶ διὰ τῆς ὑποσχέσεως τοῦ νὰ συνδράμῃ καὶ διὰ μετοχῶν τὴν ἐταιρίαν.

Καθ' ἃ γνωρίζομεν, ἐντὸς ὀλίγου συμπληροῦται ὁ ὁρισθεὶς ἀριθμὸς τῶν μετοχῶν καὶ γίνεται ἐναρξὶς τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως· ἀλλὰ διὰ νὰ ἐπεκταθῶσι τὰ ὅρια αὐτῆς, καὶ νὰ θεραπεύσωμεν συγχρόνως τὴν ἐθνικὴν φιλοτιμίαν δεικνύοντες, ὅτι εἰ καὶ πτωχοὶ καὶ μικρὸν Κράτος οἰκοῦντες, ἀσπαζόμεθα προθύμως πάντα τὰ συντελοῦντα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν πολιτισμὸν τοῦ ἔθνους ἡμῶν, ἀνάγκη νὰ συντρέξωσιν οἱ πανταχοῦ εὐποροὶ ὁμογενεῖς. Ἀποτεινόμεθα δὲ ἰδίως πρὸς τὸν πατριωτισμὸν τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ, οἵτινες σκοπὸν εἶχον ἐσχάτως νὰ τιμῶσι τὴν ἑλληνικὴν σημαίαν ἀνυψοῦντες αὐτὴν εἰς ατμοπλοία· οἱ φιλοπάτριδες οὗτοι ὁμογενεῖς ἐννοοῦσι κάλλιον ἡμῶν ὅτι ἡ συνένωσις τῆς ἐπιχειρήσεως αὐτῶν μετὰ τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐνεργουμένης, θέλει περιποιησὶ εἰς μὲν τοὺς μετόχους πλειοτέρας ὠφελείας, εἰς δὲ τὸ ἔθνος πλειοτέραν ὑπόληψιν.

ΑΓΓΕΛΙΑ.

—ο—

Μεταξὺ τῶν μέσων, ὅσα σκοπίμως καὶ ἀποτελεσματικῶς συνετέλεσαν εἰς τὴν ἑθνικὴν καὶ ὕλικὴν προαγωγὴν λαοῦ τινος, εἶναι ἀναντιφρότως καὶ ἐν αὐτῷ ἀποκατάστασις εὐχερῶν συγκοινωνίας μέσων· ἡ δὲ διὰ θαλάσσης ατμοπλοία πολυπλασιαζούσα καὶ συντηροῦσα τὰς μεταξύ τῶν διαφόρων μερῶν κράτους τινὸς ἐμπορικὰς σχέσεις, ἐν τῇ ὁργῳς Ἑλληνικῇ κοινῳνίᾳ, κατήντησεν ἀνάγκη ἐπαισθητὴ καὶ ἀναπόφευκτος. Ἡ πόλις τῶν Πατρῶν διὰ τὴν γεωγραφικὴν τῆς

